సువాసినీ పూజ

పాత బ్రిడ్జి మీంచి ట్రెయినేదో కూత వేసుకుంటూ పోతోంది. పుష్కరాల రేవు పుష్కరాల కోసం ముస్తాబు చేసుకుంటోంది. తొమ్మిది గంటలకే ఎండ నెత్తి మాడుస్తోంది.

పొద్దున్ననగా నీళ్లలో దిగిన పిల్లలు ఇంకా ఈతలు కొడుతూనే ఉన్నారు. ఒకళ్లో ఇద్దరో ఇంక చాలనుకుని ఒడ్డుకొచ్చినా, అప్పుడప్పుడే వేడెక్కుతున్న ఇసుకలో నాలుగడుగులు నడిచి, మెట్ల అంచులవరకు వచ్చాక మనసుమార్చుకొని వెనక్కి పరుగెట్టి, మళ్లీ నీళ్లలో దుముకుతున్నారు. గోదావరి తల్లి ఒడిలో ఎంత ఆడుకున్నా తనివి తీరడం లేదు వాళ్లకి.

రావి చెట్టు మీది కాకులు ఉండుండి అరుస్తున్నై. ఒడ్డున ఎవరిదో పిండ ప్రదాన కార్యక్రమం జరుగుతోంది. ఎప్పుడు పిలుస్తారా అని ఎదురుచూస్తున్నట్టు వాటి అరుపుల్లో ఆత్రుత ధ్వనిస్తోంది. ఇంకా ఎవరైనా వస్తారేమోనని ఆశతోకొంతా, ఇరుకు గర్భగుడిలో ఉక్కపోత భరించలేక కొంతా మాటిమాటికీ మండపంలో కొచ్చి తడి తుండు గుడ్డతో చంకల్లోనూ, వీపుమీదా తుడుచుకుని మళ్లీ లోపలికి పోతున్నాడు పూజారి కుర్రాడు. ఉదయం గుడి తలుపు తెరవడానికి గోదాట్లో మునిగేముందు సగం కాల్చుకుని దాచుకున్న చార్మినార్ సిగరెట్టు పీక చెట్టు తొర్రలోంచి తొంగిచూస్తూ, వాడి పళ్లని జివ్వుమనిపిస్తోంది. ఆ విషయం మరిచిపోడానికన్నట్టు ఇటు తిరిగి, చెంబు పక్కన పెట్టుకొని మెట్ల మీద ఒంటరిగా కూర్చున్న పొట్టి జోగయ్య పంతుల్ని పలకరించేడు.'' ఏం మావా! ఏవిటి సంగతి? ఈ వేళ గిరాకీలేం తగల్లేదా?''

జోగయ్య వీడి పలకరింపుతో ఓసారి పల్లికిలించి, లేచి నిలబడి బద్ధకంగా ఒళ్లు విరుచుకున్నాడు. చెంబు తీసి పదిలంగా చంకలో పెట్టుకొని కాళ్లీడ్చుకుంటూ నడిచొచ్చి గుడి మండపంలోని స్తంభానికానుకొని మళ్లీ చతికిలబడ్డాడు. ఈ రేవు మొత్తం నారాయణ గుత్తకుచ్చేసుకున్నాడు కదా, ఆయనుండగా మనకేం వస్తాయిలే గిరాకీలు!'' బద్ధకంగా ఆవులిస్తూ నోటి ముందు నాలుగైదు చిటికలేసుకున్నాడు.

ఇందాకణ్ణుంచి చూస్తున్నాన్నీ వాలకం, ఏవిటొక్క లెక్కన ఆవులిస్తున్నావ్, రాత్రి సెకండ్ షో సినిమాగ్గాని వెళ్లావా?'' అడిగేడు పూజారి కుర్రాడు, కుతూహలంగా జోగయ్య ముఖంలోకి చూస్తూ, ముందే చేత్తో పట్టుకున్న నాలుగరటిపళ్లూ జోగయ్య చేతిలో పెట్టాడు.

జోగయ్య అప్పటికప్పుడే అరటిపండు ఒల్చుకొని తినడానికుద్యమిస్తూ

''అవున్రా కుర్రాడా'' అని ఊరుకున్నాడు.

''మరి చెప్పలేదేం, ఏం సినిమా అదీ, ఎలా ఉందీ,? మరేం లేదు, బావుంటే నేనూ వెల్దామని, ఇంకెవరూ వచ్చేలాలేరు, గుడికి తాళం పెట్టేస్తాను. ఇప్పుడిప్పుడే ఇంటి కిపోయి ఏం చేస్తాను, నూన్ షో చూసుకుని పోతాను'' కార్యకారణాల వివరణతో ప్రహ హంలా ముంచేసాడు కుర్రాడు జోగయ్యని.

ఆఖరి అరటిపండు గుటకేసే కార్యక్రమంలో చేతులు తిప్పుతూ '' ఎంత బావుందో చెప్పలేను. అదెవత్తో ఆ పిల్లా.... అదే హీరోయిను పిల్ల.... బలే రంజుగా ఉందిలే'' అన్నాడు జోగయ్య చూపుడు వేలూ బొటనవేలూ కలిపి ఆ రంజును అభిన యించి.

'' అవునట, అందరూ అంటున్నారు, కాని చిరంజీవి గాడుంటే ఇంకా గొప్పగా ఉణ్ణు'' అన్నాడు కుర్రాడు.''వాడేసే స్టెప్పే వేరులే''

'' అహహ అదేం లేదోయ్, చిరంజీవి స్టెప్పుని మరిపించేసిందనుకో సగం సగం బట్టలేసుకున్న ఆ పిల్ల. అసలా పిల్ల తెరమీద కనపడ్డమే చాలు, యాషనెవడు చూస్తాడు! పేరేంటోగానీ... శ్రీదేవిని మించి పోయిందొరే, కొబ్బరిముక్కలా వుంది పిల్ల. అవునూ కొబ్బరిముక్కంటే గుర్తొచ్చిందీ, రెండు కొబ్బరి చెక్కలివ్వరాదూ మీ అత్తయ్య మావిడి కాయేసి పచ్చడి చేస్తానందీ.'' ఆ రుచిని తల్చుకొని నోట్లోకొచ్చిన నీళ్లని చప్పరించాడు జోగయ్య.

ఎక్కడన్నా బావ కాని వంగతోట కాడ కాదన్నట్టు మొహం పెట్టి చటుక్కున లేచిపోయాడు పూజారి కుర్రాడు-'' అది కుదర్దులే, మా నాన్న తిడతాడు'' అన్నాడు.

మండపం మెట్ల వెనకవైపు కూర్చున్న రాజేశ్వరమ్మకి వద్దనుకున్నా ఈ సంభాష ణంతా చెవుల్లో దూరుతోంది. పిండప్రదానం చేయిస్తున్న నారాయణ పంతులు కోసం నిరీక్షిస్తోంది ఆవిడ.

ఈ నారాయణ పంతులు ఓ పట్టాన తెమల్చడు. వీలైనంత ఆలస్యం చేసి అవ తల వాళ్ల దగ్గర డబ్బులు బాగానే గుంజుతాడు. సువాసినీ పూజ చేయించుకునే వాళ్లు ఒక్క క్షణం ఆలస్యంగా వచ్చేరుకానీ లేకపోతే ముందీ కార్యక్రమం ముగియాల్సిందే! ఈ సరికి తను లాంచీలో ఉండాల్సిన మాట!

బొబ్బర్లంకనించి అవసరమైన రోజు పొద్దున్నే లాంచిలో ఇవతలొడ్డుకి వచ్చి పద కొండు ఆ ప్రాంతానికికంతా తిరిగి లాంచి ఎక్కుతుంది రాజేశ్వరి. ఎందుకో ఆ తతంగం అంతా ముగిసే వరకూ పచ్చి గంగ కూడా ముట్టబుద్ధి కాదామెకి. ఈ వేళ పొద్దున్న తను బయలుదేరే వేళకి పెద్దపిల్లాడు తప్ప మిగిలిన వాళ్లంతా నిద్దట్లో ఉన్నారు. తొందరగా

వచ్చేస్తానని చెప్పి వచ్చింది. రాత్రి బియ్యం లేక అన్నం వండలేదు. ఏ ఉప్మానో తాలింపు వేద్దామంటే కనీసం గుప్పెడు నూకలు కూడా లేక పోయాయి. ఇంత వయసొచ్చి తనకే నీరసంతో శోషొచ్చినట్టుంది. ఇంక, నోరు లేని కుర్ర వెధవలు ఎంతగా ఎదురుచూస్తున్నారో తన కోసం, తను పట్టు కెళ్లే బియ్యం కోసం.

ఈ రోజీతంతంతా ముగిసి తను వెళ్లే సరికి ఎలాలేదన్నా ఒంటి గంటో రెండో అయ్యేలా ఉంది.

రాజేశ్వరి కళ్లల్లో మూడేళ్లచంటాడు మెదిలాడు. పెద్దపిల్లలకి అలవాటే, ఏ గోదావరి నీళ్లో కడుపులో నింపుకొని ముణగదీసుకు పడుకోవడం. చంటి వెధవ చేసే ఆగం అంతా ఇంతా కాదు. పాపం, వాడు మాత్రం ఏం చేస్తాడు? ఆకలి వాణ్ణలా ఏడిపిస్తుంది.

అన్ని సదుపాయాలూ ఉన్న ఈ రోజుల్లో కూడా నలుగుర్ని కనడం ఎంత పొరపాటో అని రాజేశ్వరి అనుకోని రోజు వుండదు. పెద్దాడి తర్వాత ఇద్దరూ ఆడపిల్లలే పుట్టడంతో ''ఇంకోసారి చూద్దాం, మగ పిల్లాడు పుడతాడేమో'' అన్నాడు భర్త జగన్నాథ శాస్త్రి. ''ఆడపిల్లే పుడితేనో'' అన్న రాజేశ్వరితో ''పుట్టనీ, చెట్టుకు కాయ బరువా.'' అని కూడా అన్నాడు. అతను కోరుకున్న రెండో కొడుకు పుట్టేడు, కానీ ఆ కబురు వినకుండానే జగన్నాథం మాయమైపోయాడు.

అతనున్నన్నాళ్లు రాజేశ్వరి ఇల్లు కదిలి ఎరగదు. రోజూ లాంచిలో గోదావరి దాటి, ఈశ్వరాలయంలో అర్చనలూ, అభిషేకాలు, రాజమండ్రిలో పౌరోహిత్యాలు చేసి బాగానే సంపాదించేవాడు జగన్నాథం. తాంబూలం కూడా వేసుకునే అలవాటు లేని వాడవడం వల్ల సంపాదించిన డబ్బులు జాగ్రత్తగా భార్యకి తెచ్చి ఇచ్చేవాడు.

బొబ్బర్లంకలో గోదావరి ఒడ్డునే వాళ్లకున్నది పూరిపాకే అయినా, సాయంకాలాలు భర్తతో, పిల్లల్తో వాకిట్లో చాప పరుచుకొని కూర్చుంటే దేవలోకంలో సింహాసనం ఎక్కినంత గొప్ప అనుభూతి కలిగేది. ఇంటి చుట్టూ విరగకాసిన కూరగాయలూ, గుత్తులు గుత్తులుగా పూసిన పూల మొక్కలూ చూస్తూ తన జీవితానికింకేం అక్కర్లేదు అనుకునేది రాజేశ్వరి. ఆ కాయలకీ, పూలకీ, తమకీ జీవశక్తినిచ్చిన గోదావరి మాతని రోజూ బిందెతో నీళ్లకోసం వెళ్లినప్పుడు చారెడు పసుపు, చిటికెడు కుంకుమతో పూజించి, ఆ పసుపు కాళ్లకీ ఆ కుంకుమ నుదుటికీ పూసుకుని, బిందెతో నీళ్లు ముంచుకొని తిరిగొచ్చేది.

''బాగానే ఉన్నావు అమ్మవారిలా'' అని నవ్వేవాడు జగన్నాథం.

నిజానికి అద్దంలో చూసుకోవాలంటే భయం రాజేశ్వరికి. తనెంత అందవికారంగా ఉంటుందో తనకే తెలుసు. ముసలి తండ్రికి వండిపెట్టే యవ్వనపు రోజుల్లో నీళ్లకోసం వెళ్లినప్పుడు నిశ్చలంగా ఉన్న గోదావరి చెలమలో తన మొహాన్ని చూసుకొని కంటనీరు పెట్టుకొనేది రాజేశ్వరి. పెద్ద పెద్ద బండపెదవులూ, చట్టిముక్కు, చీపికళ్లూ, నల్లజీడిగింజ లాంటి శరీర ఛాయ... తన రూపం తనకే అసహ్యం కలిగించేది. కాని, వెనకా ముందూ

ఎవరూ లేని జగన్నాథానికి తను నచ్చిందనీ, అతను తనని పెళ్లి చేసుకుంటాడనీ తెలిసినప్పుడు రాజేశ్వరిలో ఏ భావాలు ఉరకలేసాయో చెప్పడం కష్టం. తన తండ్రి రాసిచ్చిన ఆ పూరి గుడిసె కోసమూ, చారెడు మడిచెక్క కోసమూ అతను తనని పెళ్లాడేడని అనుకోవడం ఆమెకే మాత్రం నచ్చని విషయం. పచ్చని దబ్బపండుచాయలో, కోటేరేసిన ముక్కుతో జగన్నాథం నవమన్మధుడల్లే కన్పించే వాడామెకి. పెద్దాడి దంతా తండ్రిపోలిక, మూడో పిల్ల పోలిక తండ్రిదైనా రంగుతనది. ఇక పెద్ద పిల్లా, చిన్నాడు అచ్చు గుద్దినట్టు తన పోలికే. ‘‘రాజేశ్వరమ్మ గారు! పంతులు గారు పిలుస్తున్నారు’’ భుజం పట్టుకుని కుదుపుతోందో కావిడ. ఎప్పుడు మాగన్నుగా నిద్ర పట్టిందోతెలీ లేదు రాజేశ్వరికి. చెట్టుకిందున్న చేటలూ వగైరా సరంజామానంతా ఎప్పుడు గోదావరి ఒడ్డుకి చేరవేసారో గమనించనేలేదు.

‘‘రాజేశ్వరీ! చప్పున గోదార్లో ఓ మునుగు మునిగిరా, చాలా ఆలస్యం అయిపోయిందిప్పటికే,’’ అంటున్నాడు నారాయణ గారు హడావుడి పడుతూ: రాజేశ్వరి తత్తర పడుతూ లేచివెళ్లి గోదాట్లో మునిగి తడిబట్టతో వచ్చి అప్పటికే అక్కడ వేసి ఉన్న కొత్త పీట మీద కూర్చుంది. పదకొండు రోజుల క్రితం ఈ లోకాన్ని విడిచిపోయిన ఓ పెద్దింటి ముత్తైదువ పేరుతో సువాసినీ కార్యం జరుగుతోందక్కడ.

ఒక పెద్దామె ముందుకొచ్చి పళ్లెంలో కలిపిపెట్టిన పసువును రాజేశ్వరి ఒంటికంతా పూసింది. మొహానికి,కాళ్లకీ మరింత దట్టంగా పట్టించింది. నాలుగు వేళ్లతో చారెడు కుంకుమ తీసి నుదుటి మీద మెత్తింది. రెండు చేతులకి నిండుగా రంగురంగుల గాజులు తొడిగింది. ఒళ్లో ఓ కొత్త చేట నుంచి దాన్లో బియ్యం పోసి, ఆ పైన కొత్త చీర, రవిక, కొబ్బరి బొండాం, అరటిపళ్ళూ, చిన్న అద్దం వగైరాలు పెట్టింది. రెండు తమలపాకులు ఓ పక్కన పెట్టి పసువుతో గౌరమ్మను ప్రతిష్ఠించి, ఆ ఆకుల్లో బంగారు మంగళసూత్రం, నల్లపూసలూ, వెండి మట్టెలు, నూటపదహారు రూపాయలూ పెట్టించాడు నారాయణ గారు, చచ్చిపోయిన పునిస్త్రీ స్థానంలో రాజేశ్వరిని పేరంటాలుగా కూర్చోబెట్టి సువాసినీ పూజ జరిపిస్తున్నాడాయన.

దూరంగా గోదావరి మీద పాపికొండల వైపు తరలిపోతున్న పడవని నిర్లిప్తంగా చూస్తూ కూర్చుంది రాజేశ్వరి. అనుకోకుండా తలదించి చేటలోకి చూడబోయిన ఆమెకి ఆ చౌకబారు అద్దంలో తనవి రెండు ముఖాలు కన్పించి కొద్దిగా ఒళ్లు జలదరించింది. ఆ పసువుకుంకాల పూతలో తను నిజంగానే అమ్మవారల్లే వున్నట్టుంది.

ఆమెచూపులు అన్నిట్నీ చీల్చుకొని చేటలో అడుగునున్న బియ్యం మీదికి పోయాయి. రెండు శేర్లుండచ్చు. రెండ్రోజులు తిండికోసం వెతుక్కోనక్కర్లేదు. తాంబూలంలో వేవీ తన కియ్యడు నారాయణగారు. అంతా ముగిసేక వెళ్లే ముందు అక్కడికి వచ్చిన ఆడాళ్లంతా తన కాళ్లకి నమస్కరించి తృణమోపణమో చేతిలో పెడతారు . అదృష్టం బావుంటే ఒకోసారి పదో పాతికో ముట్టిన రోజులున్నాయి. అవతలి వాళ్ల అంతగా లేని

వాళ్లైతే తనకి అన్నీ గీసిగీసి ఇస్తారు. నారాయణ గారి తాంబూలం లో కూడా అయిదో పదో పెడతారు. చీర బదులు రవిక గుడ్డతోనే సరిపెట్టుకోవాలి. ఇంకా నయం ఈ మాత్రా నికైనా తను నోచుకుంది.

భర్త కన్పించకుండా పోయిన కొత్తల్లో తనూ పిల్లలూ గోదాట్లో దిగడం తప్ప మరో మార్గం లేదనుకుంది.

గోదావరికి వరదలొచ్చి లాంచీలు నడవక తనూ పిల్లలు పస్తులుండాల్సొచ్చి నప్పు డల్లా కోపంతో గోదావరిని తిట్టి పోస్తుంది రాజేశ్వరి. తమ జీవితాన్నిలా భ్రష్టు పట్టించింది ఈ ముదనష్టపు గోదారే అనుకుంటుంది. వరద తగ్గి ఎప్పట్లా అయ్యాక చెంపలు వేసు కొని తనని తనే తిట్టుకుంటుంది. ఈ గోదావరి తల్లే లేకపోయుంటే తనగతీ, తన పిల్లల గతీ ఏమై ఉండేది?

గోదావరికి వరదలొచ్చిన రోజే జగన్నాథం మాయమైపోయాడు. వరద తగ్గేక వస్తాడు లెమ్మనుకొని ఎప్పట్లాగే నిశ్చింతగానే వుంది తను. వరద తగ్గి రెండు రోజులైంది. మూడు రోజులైంది. అతని జాడే లేదు. అతన్ని వెతుక్కుంటూ పిల్లల్ని వెంటేసుకొని గోదా వరి ఇవతలికి వచ్చింది , అన్ని రేవుల్లోనూ, అన్ని ఆలయాల్లోనూ వెతికింది. పురోహితు లందర్నీ వాకబు చేసింది. లాభం లేకపోయింది. ఎవరూ ఏ మాత్రం ఆ చూకీ చెప్పలేక పోయారు.

కాళ్లరిగేలా తిరిగి తిరిగి ఇంటికి చేరుకుని వాళ్లకింత అన్నం వార్చి పెట్టి, పిల్లల్ని రెక్కల కింద దాచుకున్న పక్షిలా పొదువుకొని పడుకుంది. ఆ రాత్రి కంటిమీదకి కునుకే రాలేదు. ఒక వేళ... జగన్నాథం... నిండు గోదాట్లో... భయంతో వణికిపోయింది. ఆ మాటను అనుకోడానికే భయపడుతుంది తను. ఈ పసుపు కుంకుమల్లేకపోతే ఈ మాత్రపు జీవనాధారం కూడా దొరికి వుండేది కాదు.

భర్త చనిపోయిన వాళ్లు సువాసినీ పూజకి అర్హులు కారు. తననీ పిల్లల్నీ చూసి పెద్దాయన నారాయణశాస్త్రి జాలిపడి ఈ మాత్రమైనా ఆధారాన్ని చూపించబట్టి కాని... లేకపోతే తనూ పిల్లలూ ఎప్పుడో గోదాట్లో...

మతాల గురించీ,వాటి నియమాల గురించీ, ఇప్పుడిప్పుడొస్తున్న స్త్రీ ఉద్య మాల గురించీ రాజేశ్వరికేం తెలీదు. దేశంలో ఎక్కడేం జరుగుతోందో ఆమెకక్కర్లేదు. గోదావరి కటు, బొబ్బర్లంక , ఇటు రాజమండ్రి తప్పమరో ప్రపంచం తెలీదు. నిరంతరం ఆమె మెదణ్ణి తొలిచేసే సమస్య ఒక్కటే- రేపు పునిస్త్రీలెవరైనా చచ్చిపోతారా? వాళ్ల వాళ్లు గోదావరి ఒడ్డునే సువాసినీ పూజ చేయిస్తారా? తనకి పిలుపొస్తుందా? పిలిచినా, తనకీ పిల్ల లకీ నాలుగు రోజుల వరకైనా సరిపడా బియ్యం పోస్తారా వాయనంలో- కొత్తల్లో'' అయ్యో నేనేమిటి ఇంత ఘోరంగా ఆలోచిస్తున్నాను'' అని చెంపలేసుకునేది. క్రమంగా అలవాటై పోయి '' తప్పేముందిలే, ఎవరు మాత్రం శాశ్వతంగా ఉట్టికట్టుకొని ఊరేగుతారు?''

అనుకుంటుంది.

పుణ్యాహవచనం ముగిసింది. ఓ సారి గోదార్లో మునిగి ఒంటికంటిన పసుపూకుంకుమా శుభ్రంగా కడుక్కుంది. వాయనంలోని సామాగ్రినంతా జాగ్రత్తగా సంచిలోకి వంపుకుంది రాజేశ్వరి. చిలకాకుపచ్చ రంగు కొత్త ముతకనేత చీరని చేతిలోకి తీసుకోగానే ఆమె ఆడమనసు అల్లరిచేసింది. ఆ చీరనలాగే గుండెలకి హత్తుకొని సంచిని గోదారిమాత విగ్రహం పాదాల దగ్గర పెట్టి, మరుగుప్రదేశం కేసి నడిచింది. చిరుగులు పడి వెలిసిపోయి బూడిదరంగులో ఉన్న ఒంటిమీది పాత చీరని విప్పేసి ఆదరాబాదరా కొత్త చీరని చుట్టుకుంది.

ఎవరో బాగా ఉన్నవాళ్లు తప్ప ఇలా చీరలివ్వరు. ఇది వరకు రెండు సార్లు ఎవరో ఇచ్చిన చీరల్ని పెద్దాడికి జ్వరం వచ్చినప్పుడో సారీ, చంటాడికి వాత గుణం కన్పించినప్పుడోసారీ బొబ్బర్లంక పేరమ్మకి అమ్మేసింది. తడి చీరని విప్పెయ్యగానే కొండంత బరువు దింపుకున్నట్టయింది. రాజేశ్వరి బయలుదేరేసరికి రేవంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. కాషాయ బట్టలు కట్టుకున్న ఓ సాధువువెవరో ఎక్కడో యాచించి తెచ్చుకున్న అన్నాన్ని కాబోలు ఆవురావురుమని తింటున్నాడు. మండపం మెట్లమీద బ్రిడ్జి అవతల రేవులోంచి బట్టలు తికే చప్పుడు లయబద్ధంగా విన్పిస్తోంది. చెట్టు కొమ్మల్లో చేరిపోయిన కాకులు నిద్రలో జోగుతూ మెలుకువొచ్చినప్పుడల్లా 'కావు' మంటున్నాయి. సూర్యుడు నడినెత్తిన నిలబడి నిప్పులు చెరుగుతున్నాడు.

మెట్లెక్కి గట్టుమీదికి వచ్చేసరికి ఒళ్లు తూలినట్టయింది. పొద్దుట్నుంచీ పచ్చిమంచినీళ్లైనా తాగలేదని గుర్తొచ్చింది.

ఇంచుమించు యాచనలాంటి నీచస్థితికి ఆర్థికంగా దిగజారిపోయినా, ఎక్కడా తిండికి కక్కుర్తి పడే అలవాటు మాత్రం కానందుకు సంతోషిస్తుంది రాజేశ్వరి. ఆ క్షణంలో మాత్రం అలాంటి సంతోషం లాంటిదేం కలగలేదు.

గోదావరొడ్డునే లాంచీల రేవు వరకూ ఎంత దూరం నడవాలో తల్చుకుంటే గుండె గుభేలు మంది. వెనక్కెళ్లి గోదారి నీళ్లు నాలుగు దోసిళ్లు తాగుదామా అంటే తిరిగి మెట్లన్నీ దిగే ఓపిక లేదు. పైట చెంగు భుజాల మీది నుంచి నిండుగా కప్పుకుని నడక మొదలుపెట్టింది రాజేశ్వరి. మార్కండేశ్వరాలయం దగ్గరకొచ్చేసరికి గొంతెండిపోతున్నట్టు తోచింది. ఆలయం లోపలికి నడిచి కుళాయివిప్పి కడుపునిండా నీళ్లు తాగింది. ఎవరూ వచ్చే వేళ కాక గుడి కూడా నిశ్శబ్దంగా ఉంది. చౌకీదారు కాబోలు గోపురం నీడలో బల్లమీదపడి నిద్రపోతూ గురక పెడుతున్నాడు.

లాంచీ అందుతుందో లేదోనని ఆత్రుత ఓ పక్క, పిల్లలు ఆకల్తో అలమటిస్తుంటారనే తొందరోపక్కా రాజేశ్వరిని తరుముతున్నాయి. ఇంకా నయం లాంచీల వాళ్లెవరూ తన దగ్గర డబ్బులు తీసుకోరు.

లాంచీలో ఓ మూలగా కూర్చున్న రాజేశ్వరిని బొబ్బర్లంక చౌదరి గారు పలకరించాడు-" రాజేశ్వరమ్మా! పిల్లలు కులాసాగా ఉన్నారా? " అంటూ. ఎప్పుడూ మాట్లాడి ఎరగని చౌదరి అలా పలకరించేసరికి రాజేశ్వరి తబ్బిబ్బు పడింది. ఆమె సమాధానం చెప్పేలోపలే చౌదరి అందుకున్నాడు-" మా పెద్దోణ్ణి వేరే పెట్టేస్తున్నాం. కొంప ఖాళీ చేస్తే అక్కడ మంచి బిల్డింగు కట్టుకుంటాడంట అత్తోరిచ్చిన కట్నంతో. ఆళ్ల డబ్బా ఆళ్లిష్టం వద్దంటానికి మనమెవరం చెప్పు" అంటున్నాడు.

రాజేశ్వరి వెలవెలా పోయింది." ఏ కొంప మాటన్నయ్య గారూ మీరంటోంది?" అంది భయపడుతూ, మనసులో ఏదో కీడును శంకిస్తూ " ఇంకే కొంప మాటో అయితే నీకెందుకు చెప్తానమ్మా, మీ కొంప మాటే. నీకు తెలీదా ఏంటి అప్పుడే మూడేళ్లు దాటిపోడంలే జగన్నాథం అమ్మేసి? మూడేళ్ల క్రితం వచ్చిన వరదల ముందు చాలా అవసరంగా డబ్బు కావాల్సొచ్చిందని తొందరపెట్టి, అప్పటికప్పుడు రిజిస్ట్రేషన్ కూడా జరిపించేసాడు. ఆ డబ్బుచ్చుకునే కదా అతను దేశాలట్టుకుపోయిందీ" అంటున్నాడు చౌదరి. ఆ తర్వాత ఆయనేం మాట్లాడేడో రాజేశ్వరి చెవులకెక్కలేదు.

లాంచీలో ఉండగానే జ్వరం పొంగుకుంటూ వచ్చింది. ఇంటికెలా వచ్చిపడిందో, పొయ్యంటించి కాసిని బియ్యం ఎలా పడేసిందో ఆమెకే తెలీదు. చాపమీద పడి నిద్రపోయింది. మధ్యలో ఎప్పుడో" అమ్మా, అన్నం వార్చేసానే, చింతపండు పచ్చడి కలుపుకుని మేం తింటున్నాం, నువ్వూ రెండు ముద్దలు తినవే" అని పెద్దాడు అనడం మాత్రం గుర్తుంది.

మర్నాటి కల్లా ఒంటికి కుండల్లా పోసి పొంగులొకి దించింది రాజేశ్వరికి. ఆ జ్వరంతో పదిరోజులు కన్ను తెరవకుండా పడి ఉంది. జ్వరం తగ్గుముఖం పట్టి తెలివొచ్చాక- ఇంటి చాకిరీ అంతా చేస్తూ చెల్లెళ్లనీ, తమ్ముణ్ణీ సందరిస్తోన్న పెద్దకొడుకుని చూసి కళ్లల్లో నీళ్లొచ్చాయి రాజేశ్వరికి.

రాజేశ్వరి పూర్తిగా కోలుకునే సరికి మరో పది రోజులు పట్టింది. ఇంట్లో అన్నీ నిండుకున్నాయి. ఆ రోజు అనాలోచితంగా చిలకాకు పచ్చచీర కట్టేసుకున్నందుకు తనని తనే తిట్టుకుంది రాజేశ్వరి. వారం క్రితం ఒకసారి ఆమె నోటి చివర కొచ్చింది పెద్దాడిని నారాయణగారింటికి వెళ్లి కాసిని బియ్యం, పది రూపాయలు అప్పుగా తెమ్మనాలని మళ్లీవెంటనే, అలా అడగడం నీచంగా ఉంటుందనీ, ఆయనకి కోపం వస్తే ఆ మాత్రం బతుకుతెరువుకి కూడా నీళ్లొదులు కోవాలనీ ఆ ప్రయత్నం మానుకుంది.

చీకటితోనే కాస్త సున్నిపిండినల్చుకొని తలమీంచి స్నానం చేసింది రాజేశ్వరి. చిలకపచ్చచీరని ఉతికి ఆరబెట్టి ఎప్పటి చిరుగుల బూడిద రంగు చీరని కట్టుకొని, పిల్లల్ని జాగ్రత్తని చెప్పి లాంచీ ఎక్కింది. లాంచీ దిగి పుష్కరాల రేవు చేరుకునేసరికి ఎనిమిది గంటలు కావస్తోంది. ఆ రోజు శనివారం కావడం వల్ల అక్కడంతా రద్దీగా ఉంది. గుళ్లో గంటలు గణగణా మోగుతున్నాయి. స్నానాలు చేసి పైకి వస్తున్న వాళ్లు వస్తుండగా దిగేవాళ్లు దిగు

తున్నారు. ఆడవాళ్లు కొందరు మెట్ల మీది గదుల్లోకి వెళ్లి పొడిచీరలు కట్టుకుంటున్నారు.

కొందరు మాత్రం ఒంటికంటుకుపోయిన తడి చీరల్తోనే నీళ్లోడుకుంటూ తప తపా గుడిచుట్టూ ప్రదిక్షిణాలు చేస్తున్నారు. అంతరద్దీలోనూ పూజారి కుర్రాడు ఆ దృశ్యాన్ని దొంగచూపులు చూస్తున్నాడు.

రాజేశ్వరి కళ్లు నారాయణ పంతులు కోసం వెతుకుతున్నాయి. వెతికి వెతికి ఆమె చూపులోచోట టక్కున ఆగిపోయాయి. అప్పుడే మెట్లకాచివర గోదారొడ్డున సువాసినీ పూజ జరిగిపోతోంది. కళ్లు చికిలించి నిశితంగా పరిశీలించి చూసింది. తను కూర్చోవా ల్సిన స్థానంలో ఎవరో కొత్తావిడ కూర్చుని పూజ జరిపించుకుంటోంది.

'' అయ్యో... అయ్యో...'' అని గోల పెట్టింది రాజేశ్వరి అంతరాత్మ. తనింక రాదనుకొని ఇంతపని చేసుంటాడా పంతులు. ఎంతపని జరిగిపోయింది. గుండెల్లో రాయి పడినట్టైంది ఉక్రోషం ముంచుకొచ్చి ముక్కుపుటాలదిరేయి. కళ్లల్లో నీళ్ల నిండుకొ చ్చాయి. అడుగుతీసి అడుగెయ్యలేనంత భారంగా అన్పించింది శరీరం. ఎలాగో తడబ డుతూ అక్కడి వరకూ నడిచింది.

అక్కడ పూజ చేయిస్తున్నవాడు నారాయణ పంతులు కాడు, జోగయ్య పంతులు, పీటమీద కూర్చున్నది ముత్తైదువ కాదు, మంచి పొంకంలో ఉన్న ఇరవై ఏళ్ల లోపు పిల్ల. దానికి పెళ్లయిందో లేదో కాని, రుజువుకోసం అన్నట్టు ఇంతలావు పసుపు తాడు మెళ్లో వేసుకుంది. ఏదిక్కూలేని తనకి తప్పక ఈ అశుభకార్యాని కొడబడి ప్రేతాత్మ స్థానంలో కూర్చుంటోంది.చూపులకి చక్కని చుక్కల్లే ఉంది. దీనికిదేం పొయ్యేకాలం? తను లేకపోవడం చూసి ఈ జోగయ్య గాడిదంతా చేసుంటాడు. ఎర్రగా బుర్రగా ఉన్న ఆడదాన్ని చూస్తే చాలు వెధవకి మలిపోతుంది. ఇదెవత్తో సమయం చూసి వీణ్ణి బాగానే బుట్టలో వేసుకుంది.

ఆ నారాయణ పంతులేవూరో వెళ్తూ ఈ రేవులో పూజలన్నీ ఈ(త్రాష్టుడికి అప్ప గించినట్టున్నాడు అనుకుంది. అక్కడికి కొంత దూరంలో చెట్టుకింద సరంజామా అంతా సిద్ధంగా పెట్టుకొని మరో గుంపు కూర్చొని ఉన్నారు. వాళ్లని చూస్తూనే 'హమ్మయ్య' అని నిట్టూర్చింది రాజేశ్వరి.

''పాపం, నారాయణ పంతులు పోయాట్టగా ఈ మధ్య '' అంటోందో పెద్దా విడ ఇంకెవరితోనో..

తుళ్లిపడింది రాజేశ్వరి 'హరి భగవంతుడా ఎంతపని చేశావు' అనుకుంటుంటే దుఃఖం పొంగి వచ్చింది. పైట చెంగుతో కళ్లొత్తుకుంటూ అలా ఎంత సేపు కూర్చున్నా అవతల జోగయ్య నడిపిస్తున్న సువాసినీ పూజ ముగిసే విధం కన్పించడం లేదు.

నిస్సత్తువతో నడుం పీక్కుపోతోంది. తలకింద చెయ్యిపెట్టి అక్కడే అలా నడుం వాల్చింది రాజేశ్వరి. అంత సందట్లోనూ కలత నిద్ర పట్టేసిందామెకి.

ఎవరో తట్టి లేపినట్టుగా చటుక్కున మెలకువ వచ్చి తుల్లిపడి లేచి కూర్చుంది.

జోగయ్య పంతులు ధ్వజ స్తంభం వెనుక నిలబడి గబగబా బీడీ దమ్ము లాగుతున్నాడు.

రెండవసారి సువాసినీ పూజకి అన్నీ సర్ది ఉన్నాయి. ఆ పిల్ల మళ్లీ గోదాట్లో ముని గొచ్చి పీటమీద కూర్చోడానికి సిద్ధపడుతోంది. ధ్వజస్తంభానికి ఇవతలివైపు నిలబడింది రాజేశ్వరి. '' అన్నగారూ'' అంది కాస్త గట్టిగానే, తుల్లిపడి చేతిలో బీడీ విసిరేసాడు జోగయ్య '' అన్నగారూ, పిల్లలు కలదాన్ని,మరో దిక్కూ దివాణం లేనిదాన్ని . నా నోటికూడు పడగొట్టద్దు'' అంది చేతులు జోడించి దీనంగా. కిందినుంచి మీది వరకూ రాజేశ్వరిని అసహనంగా చూసాడు జోగయ్య. అ ముసలాడు నారాయణ పంతులు హయాంలో వాయనాలను ఈవిడే కదా అందుకునేది. ఏ అభ్యంగన స్నాన మంత్రమో చెప్పి పావలా అర్ధా సంపాదించడం తప్ప ఈవిడకొచ్చినంత ఆదాయం కూడా తనకొచ్చేది కాదు.

'' వీలు పడదు, దమయంతికి మాటిచ్చేసాను'' అన్నాడు ముఖం తిప్పుకుంటూ.

'' అలా అంటే ఎలా బాబూ, పిల్లలూ నేనూ ఆకల్తో మాడి చచ్చిపోతాం.'' రాజేశ్వరి మాట విన్పించుకోకుండానే తుండు దులిపి భుజం మీద వేసుకుంటూ వెళ్లిపోయాడు జోగయ్య.

ప్రాణం హరించి పోయినట్టయి జోగయ్య నిర్లక్ష్యానికి సిగ్గుతో సగం చచ్చిపోయి అక్కడే కూలబడిపోయింది రాజేశ్వరి. ఆమె కళ్లముందు ఆకల్తో అలమటిస్తున్న నలుగురు పిల్లలు కనిపిస్తున్నారు. ఇకమీద ఆ నోరు లేని పసివాళ్లనెలా పెంచాలి? ఎక్కడ తలదాచుకోవాలి? అవతల జోగయ్య గొంతుపెంచి ఆవాహన మంత్రం పఠిస్తున్నాడు. మంత్రాలన్నీ బాగా చదివి చాలా గొప్పగా నడుపుతాడు కార్యక్రమం అని పించుకోవాలని కాబోలు గంటలు గంటలు నడిపిస్తున్నాడు పూజని. అంతాముగిసే సరికి బాగా ఎండెక్కింది. చేటలోని వాయనం తో బాటు తన వంతు తాంబూలంలోని డబ్బుల్ని కూడా ఆ పిల్ల సంచీలోనే వేస్తూ కళ్లు చికిలించి నవ్వుతున్నాడు జోగయ్య.

రాజేశ్వరి చిరిగిన చీరకొంగులో ఎవరో పదిపైసల నాణెం విసిరి ముందుకునడిచేరు. తుల్లిపడింది రాజేశ్వరి. సిగ్గుతో చీరకొంగు నిండుగా కప్పుకోడానికి ప్రయత్నిస్తూ అన్యమనస్కంగా లేచి నడక మొదలుపెట్టింది. కొత్తబ్రిడ్జి మలుపు దగ్గర ఏదో కారు దూసుకుపోతూ చెవులు చిల్లులు పడేలా వేసిన హారన్‌కి ఉలిక్కిపడి పైకి చూసింది.

అక్కడ నిలబెట్టిన సినిమా హోర్డింగ్ మీద జున్ను ముక్కలాంటి పిల్లొకత్తె అర్ధనగ్నంగా అందాల్ని ప్రదర్శిస్తూ నాలుక బైటపెట్టి వెక్కిరిస్తోంది. ఎవర్ని?

ఈ లోకాన్నా? తనలాంటి నిర్భాగ్యుల్నా?

(23-8-91 ఆంధ్రజ్యోతి వీక్లీ)